

til Faglig råd for lærerutdanning

Trondheim, 05.06.2025

Innspill til FRLU om rammeplan for lærerutdanning

DMMH vil takke for muligheten til å komme med innspill til arbeidet om ny rammeplan for lærerutdanningene og ser fram til å være med i videre diskusjoner. Vi har valgt å gi innspill til hoveddel, underkapitler og omfang av praksis.

Hoveddel

Fellesverdier, felles kunnskapsområder og kompetanser bør beskrives på et overordnet nivå for å favne det man kan enes om er gjeldende for lærerprofesjonen, uavhengig av hvilken utdanning vi snakker om. Hoveddelen må understreke at utdanningene er forskningsbasert. Lærerprofesjonens særegenhet kan illustreres gjennom samspillet mellom erfaringsbasert kunnskap og forskningsbasert kunnskap.

Danning er også felles for alle utdanninger og helt sentralt å trekke frem i hoveddelen. Dette handler om utvikling av seg selv, det å ha en faglig trygghet og evne til kritisk tenkning og danner grunnlaget for lærerstudentens akademiske danning.

Av andre verdier vi vil trekke frem er demokratisk deltakelse gjennom å myndiggjøre barn og unge til demokratisk deltakelse. Å ha bred kunnskap om barn og unges oppvekst, hverdagsliv og utvikling bidrar til å underbygge dette.

Den trygge og stolte læreren har god relasjonskompetanse, vektlegger barndommens egenverdi, har kunnskap om lekens betydning i barn og unges liv, god kunnskap om inkluderende praksis og ivaretagelse av en mangfoldig barne- og ungdomsgruppe og hvordan man sikrer medvirkning.

Omfang på praksis må defineres i ny rammeplan. Dette handler om å sette et minimumskrav til hvor mye praksis hver utdanning skal ha, for å sikre likebehandling av studenter innenfor et utdanningsområde og muligheten for mobilitet mellom institusjoner. I hoveddelen må det sies noe om betydningen av praksis, mens omfang bør spesifiseres i underkapitler. I dag er det ulikt omfang på praksis i de ulike lærerutdanningene, og en vurdering av hvorfor det er en slik forskjell i dag, og om det bør gjøres en større grad av samkjøring av omfang for utdanninger av samme lengde bør vurderes.

Inndeling av underkapitler

Ekspertutvalgets fire modeller:

- A. Lengde. Et alternativ til eksisterende inndeling er utdanningslengde
- B. Virksomhetsorientering. Et annet alternativ er å la oppdelingen være mer feltorientert, altså dele opp etter de typer virksomheter (barnehager og skoler) som studentene skal ut til
- C. Lærerroller. Et annet alternativ er oppdeling etter hvilke typer lærerroller som trengs (som barnehagelærer, grunnskolelærer og lærer i videregående skole)
- D. Lovverket. Dette alternativet innebærer å dele opp etter barnehageloven og opplæringsloven med seks forskjellige underkapitler: barnehagen, 1.-4. årstrinn, 5.-7. årstrinn, ungdomstrinnet, studieforberedende fag i den videregående skolen og yrkesfag i den videregående skolen. En kan da utdanne lærere innenfor en kategori eller på tvers av kategorier

DMMHs vurdering av de ulike modellene:

- A. Lengde i seg selv er ikke en hensiktsmessig inndeling for rammeplanen, men lengde på utdanningene må komme tydelig fram enten i hoveddel eller i underkapitler. Hvor det er naturlig å plassere det avhenger til slutt av hvilken modell som velges for underkapitler.
- B. og c) fremstår som to noe overlappende modeller samtidig som det å beskrive virksomhet kanskje fremstår som mer avkoblet det studentene faktisk skal utdanne seg til, nemlig lærer og den profesjonsforståelsen som ligger i dette.
- C. Slik sett er det en mer interessant inngang å inndele i de ulike aktuelle lærerrollene, noe som også gir mulighet for å gå dypere inn i særegenhet for de ulike rollene som hoveddelen rammer inn.
- D. Modellen gir grunnlag for å løfte tydelig fram kompetansebehov etter ulike aldersinndelinger, noe vi anser som positivt.

DMMH mener at barnehage må ha et eget underkapittel og stiller seg bak enten modell c) (barnehagelærer) eller modell d) (barnehage). Samtidig må det sies at det er krevende å se konsekvenser av de ulike modellene, og vi vil ønske velkommen en analyse av fordeler og ulemper med de ulike modellene.

Underkapitlet må si noe om kompetansen man må ha for å være barnehagelærer og hva som er særegent med denne rollen og at barnehagelærerens særlige kompetanse synliggjøres. Det er viktig at den helhetlige tilnærmingen til barns liv blir videreført, og at lek tydeliggjøres som et grunnleggende begrep i utdanningen. Samtidig er det viktig å tydeliggjøre at barnehagelærerutdanningen er en lederutdanning, både for studenter og for arbeidslivet. Overordnet må det være tydelig for studentene hva de søker på og at det er klart for arbeidsgiver hva de får av kompetanse etter endt utdanning.

En mulig inngang her er at rammeplanen formulerer et kort innhold og så er det opp til institusjonene å bestemme læringsutbyttene. Dette gir større frihet til å ta lokale valg. Institusjonene styres av samfunnsoppdraget som handler om å utdanne de beste fremtidige barnehagelærerne til barns beste, noe som også angir hva barnehagelæreren skal være, så kan institusjonene styre mot dette målet på ulike måter.

Læringsutbyttene bør ligge i underkapitlene, eller at institusjonene gis større frihet til å utforme disse. Hvis man viderefører, og læringsutbyttene ligger i rammeplanen, så kan detaljeringsgraden med fordel reduseres for å sikre institusjonell frihet og lokale tilpasninger.

En alternativ måte til å håndtere læringsutbytter på er at det formuleres et målbilde på hva barnehagelæreren er og skal være i samfunnet, og at dette målbildet er felles for alle høyere utdanningsinstitusjoner som tilbyr barnehagelærerutdanning. Dette vil sette en standard for hva barnehagelærerutdanningsinstitusjonene i UH skal arbeide mot. På emnenivå kan det gjerne gjøres litt ulikt.

Når det gjelder kunnskapsområdene så mener vi at det enten må vurderes om disse fjernes i dagens form, eller at de forenkles betydelig slik at institusjonene gis større fleksibilitet enn det det er rom for i dag, blant annet ved å i større grad legge til rette for lokal tilpasning og samarbeid på tvers av fagområder også utenom kunnskapsområdene.

Omfang av praksis

Som nevnt under hoveddel så må omfang av praksis kommenteres generelt i hoveddel og spesifikt i underkapitler. Samtidig må det sies at en eventuell utvidelse av praksisdager er svært kostnadskreven for institusjonene og vil gå ut over det man kan gi av undervisning så lenge praksis ikke gis en egen finansiering. For å sikre at praksis forblir en viktig del av utdanningene så bør dette kvantifiseres, men ikke låses til spesifikke år, for barnehagelærerutdanningen bør ikke omfanget på praksis overstige dagens nivå.

Det er innholdet i praksis som er av betydning for kvalitetsutvikling og muligheten til å sikre institusjonene stor grad av fleksibilitet til å prøve ut alternative former for praksis er viktig. Praksis er en likeverdig læringsarena og må anerkjennes som dette, dette innebærer en større grad av tilpasning av opplegg i praksis til den hverdagen studentene møter. Det er ikke behov for mer praksis, men praksisen som er må kvalitetssikres opp mot profesjonen og samfunnsoppdraget i større grad enn det som skjer dag. I dag ser vi at det er et stort behov for praksisnær og praksisrelevant undervisning, eksempelvis ved å trekke praksis eller praksislærere inn i undervisningen.

I samarbeidet mellom praksisfelt og UH bør man også se på flere måter å samarbeide på, både innad de obligatoriske 100 dagene i barnehagelærerutdanningen, men også hvordan det kan legges opp til møteplasser mellom praksisfelt og studenter ut over disse dagene, dette handler også om å synliggjøre behovet for en mer praksisnær undervisning.

Med vennlig hilsen
Dronning Mauds Minne Høgskole
for barnehagelærerutdanning

Ingfrid Thowsen
Prorektor for utdanning